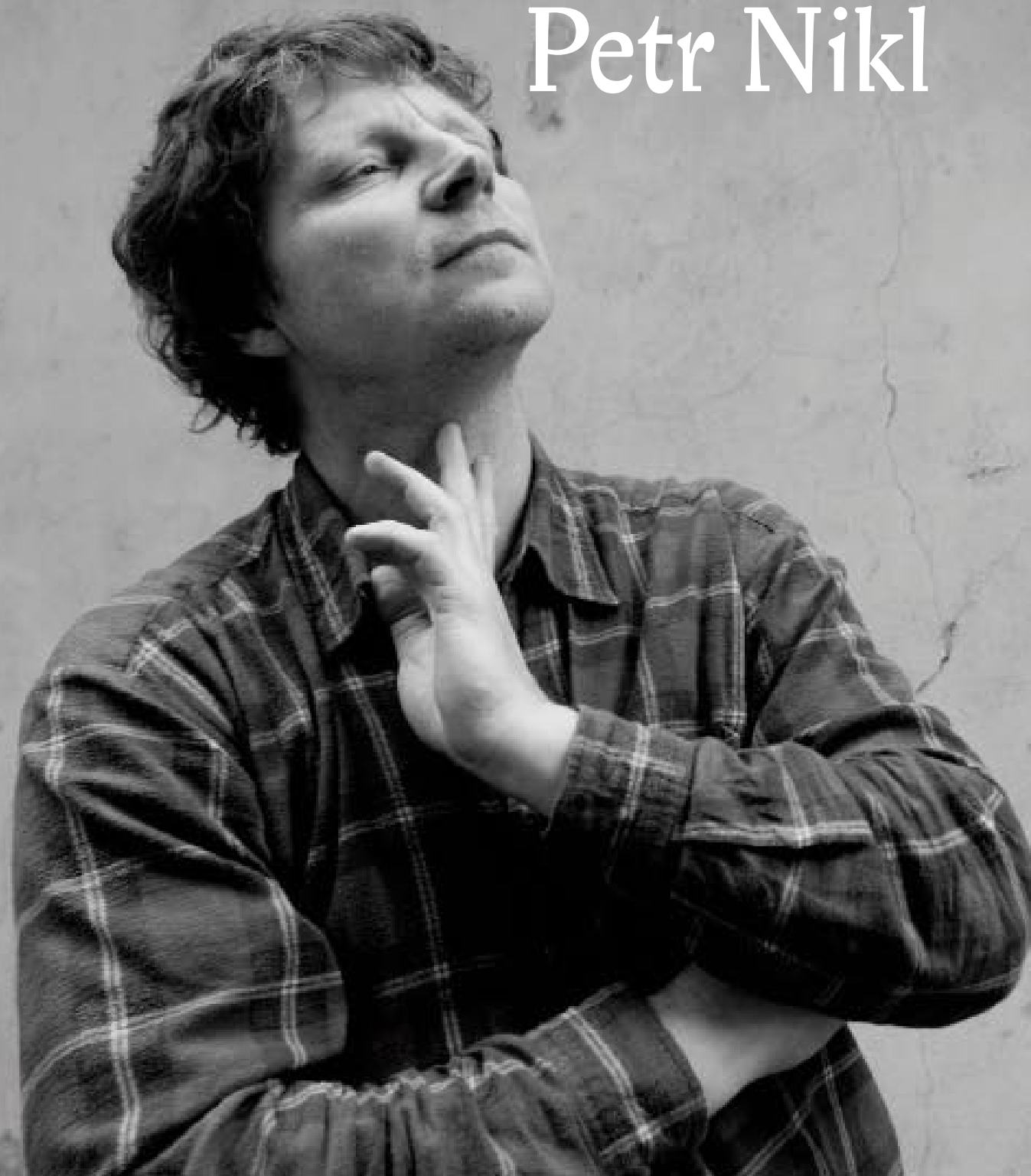

Dospěl jsem v dítě věčné a strašlivé, tvrdí Petr Nikl

Sejít se s Petrem Niklem je nad standard běžného dne, který je limitován pouhými čtyřicetihodinovými hodinami. Důvod? Petr Nikl není jeden. Když se přece jen sejdete s Petrem Niklem výtvarníkem, Petrem Niklem hudebníkem, Petrem Niklem divadelníkem, Petrem Niklem autorem knih pro děti a Petrem Niklem nadšeným rodičem, jste osvěženi. A jaksi mimoděk obohaceni o návod, jak neobyčejně nepromarnit vlastní život v tom zdánlivě obyčejném světě.

Abychom mohli být tvůrčí, musíme být stále trochu dětmi. Neobtěžuje vás vaše dospělost?

Ne, dospěl jsem v dítě věčné a strašlivé, nebo se o to alespoň snažím. Jelikož v dětství jsem byl velmi zakřiknutá a spórřádaná bytost. Co mě spíš obtěžuje, je mnohdy má neschopnost odevzdat se spontánnosti a z ní vyplývající zbytečná obava z nějakého banálního ztrapnění.

Vaše tvorba je plná her a fantazie. Co vás přesto omezuje?

Má hloupost, strach a ješitnost, kladení si vlastních konvencí, zabarikádování ve svých chlívcích, zahnízdění v předešlých úspěších, materiální myšlení, přepočítávání, snění o budoucnu a vzpomínání na minulost. Na druhé straně jisté meze jsou nutné, například meze mé svobody.

Co je největším „požiračem“ fantazie?

Spekulativní, rozumová úvaha. Ale je třeba si upřesnit pojem fantazie. Poslední dobou jsme obklopeni přehřší nejrůznější rozumem vysoustruženého fantaskna. Všechny ty fantasy knihy, filmy či počítačové hry jsou naprogramovány tak, aby neumožňovaly vlastní výklad. Nezbývá v nich žádný prostor na dotvoření. Jsou pouze adrenalinovým vzruchem, který nepokračuje sám svým životem po skončení programu. Fantazií je pro mě IMAGINACE, to je schopnost, kterou jsme podle mého názoru disponováni všichni. Projevuje se hravostí neboli tvůrčím pudem, vyúsťujícím v tvořivý akt. Kontakt se světem. Hravost a tvůrčí počín

je to samé. Vzpomeňme na intenzitu tohoto pudu v dětství, kdy jsme ještě nebyli zahlceni praktickými problémy. Přitom tento druh pudu je třeba brát jako sebezáchovný. Bez něj upadáme ve stereotypy a schémata, v nápodobu nápodob, a hlavně ve strašnou nesvobodu vůči sobě.

Právě jsem si koupil knihu Art brut v českých zemích a jsem z ní nadšen. Je nabitá pozitivní imaginací. Přitom jen mapuje umění lidí, kteří žádnou výtvarnou školu nevystudovali a nikdy se za umělce nepovažovali! Jejich výtvořky jsou zcela přirozené a nepochopitelně průzračné. Jejich umělecké ego v nich není přítomno, jelikož ho vůbec nemají. Slouží své fascinaci ze vznikání obrazu. To je podle mě princip fantazie. Například holý záznam snu bez přidaných komentářů. A sny máme všichni, takže všichni máme i imaginaci. Fantazie však není jen sen ve smyslu surrealismu. Fantazií je veškerá realita, pokud nad ní stále dokážeme žasnout!

Tvoříte hodně pro děti – co v jejich světě nacházíte?

Spontánnost a nezatíženost. Zaujetí a soustředěnost. Úžas. Zase se musím opakovat. Ale myslím, že prioritně pro děti moc netvořím, tvořím pro to spontánní v sobě a potažmo tedy pro všechny. Děti jsem zneužil pouze jako záminky. Neustále mě překvapuje, že ty úlety vůbec čtou. Zrovna tak jako senioři, to je to nejlepší, co mě může potěšit, neboť to svědčí o oné zmíněné imaginaci všech. Nebavilo by mě něco dělat cíleně jen pro určitou skupinu lidí.

Malé děti jsou asertivní, myslíte, že vaše hrátky a instalace mohou i dospělé vracet do světa té původní, zdravé asertivity?

Doufám. Ale zdravou asertivitou rozumím důvěru v realitu, touhu po poznání, po spoluhraní, po spolužití. Sebedůvěra funguje pouze spolu s důvěrou ke všemu kolem. To neznamena nemít pochyby. Sebevědomí bez pochyb je zhoubný stav.

Nedávno jste prohlásil, že musíte dopsat příběh, který vám nedá pokoj. Je to tak pokaždé?

Právě teď, když jsem „v nejlepším“, musím odpovídat na vaše otázky a přeladovat. Ale neš! Snad mi to ten příběh odpustí... Když vás klepne nápad a ani po chvíli vám nepřestane vrtat hlavou, znamená to, že si o sebe říká, a pak je třeba ho rychle zatepla pojmout, jinak se octne v šuplíku.

Nepřehlédnutelným tématem vaší tvorby je komunikace – je to i váš tichý apel na to, že ubývá naší schopnosti komunikace?

Neubývá, jen je stlačována do pokojů a internetových kaváren. Do mobilních telefonů a elektronických zázraků. Velmi nám pomáhají a já sám je rád používám. Ale žádný z těchto prostředků nemůže nahradit přímou fyzickou komunikaci, rituál spoluprožívaného času. Vidíte, a sám jsem vám z nedostatku času odmítl rozhovor a dělám jej po mailu, tak to mám co mluvit...

Jedním z vašich témat je rituál. Co považujete za typický rituál současnosti?

Nákupní centra, zábavní podniky, televizní seriály. To samozřejmě nejsou rituály, ale ukojovače potřeb. Náhražky našich životů – našich rituálů. Sám život je každodenní rituál. Hrome, vy mě nutíte do takových závažných úvah...

Typické pro vaši tvorbu je také prolínání – je za tím touha bourat bariéry, nebo ty hranice hledat?

Obojí. V životě jde taky všechno hezky pospolu. Přílišná specializace v určité formě je vždy nepřírozená. Formy, ať už jazykové nebo obrazné, by se měly střídat, aby nezatvrdly. Aby nepřevzaly hlavní slovo, aby umožnily slovům se vyřknout. Jisté hranice určité jsou, některá slova se nedají říct a některé vize se nedají namalovat. Ale dá se donekonečna zkoušet jejich nové a nové vazbení.

Tvůrčí lidé svou činností unikají před realitou. Jaké jsou vaše návraty „na zem“?

V žádném případě neutíkám před realitou a netvořím si vlastní ochranné světy! To by bylo to nejhorší, co by mě mohlo potkat, protože by to znamenalo izolaci. Pro lidi, žijící v určitých schématech, to tak může vypadat. To je ovšem otázka, která realita je ta reálná a který člověk je ten normální? Tudiž nemám žádné návraty. Vše považuji za součást jedné reality.

Je pro vás stud dráždivou motivací, nebo naopak svazujícím pocitem?

Já nevím, je mou součástí a je-li třeba, snažím se ho překonat. Lidi beze studu jsou mi podezřelí. Nejhezčí je překonaný stud. Kdybyste žádný stud neměla, o tuto radost byste přišla.

U dětí jsme začali, u dětí skončíme. Co si myslíte, že by měli rodiče svým dětem předat především?

Radost z jejich existence. ■

Petr Nikl

(* 8. listopadu 1960, Zlín)

Malíř, hudebník a divadelník.

Zpočátku se věnoval spíše malbě, grafice a kresbě, dnes je jeho „umělecký záběr“ velmi široký, zdá se, že skoro neomezený.

Pro jeho obrazy je typická decentní barevnost. Byl členem již zaniklé skupiny výtvarníků Tvrdohlaví, v roce 1995 dostal Cenu Jindřicha Chaluppeckého.

Vydává autorské knihy pohádek – Pohádka o rybitince, O rybabě a mořské duši, Zá hádky. Věnuje se výtvarným a divadelním performacím.

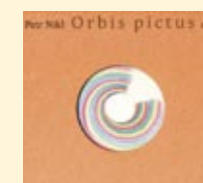
Je členem divadelního sdružení Mehedada a se skupinou Lakomé Barky vydal desky Nebojím se smrtihlava (2005) a Přesletec (2006). Iniciátor a hlavní programátor šestitýdenní akce Hnízda her. Za knihu Zá hádky získal v roce 2008 ocenění Magnesia Litera v kategoriích „knihy roku“ a „knihy pro děti a mládež“.

Zá hádky, fantastní svět plný slovních hříček, které doplňují kresby pohádkových zvířat. Soubor poetických textů na pomezí jazykového a výtvarného experimentu. Petr Nikl příběhy píše a také čtenářům nabízí možnost vytvářet vlastní příběhy ve vložených trojdielných listech. Půvabné čtení, půvabná a hravá „knihy roku 2008“.

*Fantazií je pro mne imaginace.
Touto schopností
jsme disponováni všichni.*

Orbis pictus aneb...

Obrazový atlas nástrojů a herních objektů mapuje kolektivní výstavy Orbis pictus, které koncipoval Petr Nikl s dalšími umělci. Do knihy, kterou připravilo nakladatelství WALD Press, zahrnuli autoři realizované i nerealizované objekty (Sklo mámení P. Nikla, Klapkostroj M. Caise, Bručící roury J. Konvrzka). Výpravná kniha je doprovázena Komenského texty, v knihupectvích se objeví před Vánoci.

